

SİNDİRİM SİSTEMİ

SİNDİRİM SİSTEMİ ORGANLARI

SİNDİRİM SİSTEMİ

- ✓ Canlılar hayatsal faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için organik maddelerin kimyasal bağlarındaki enerjiye ihtiyaç duyarlar. Bu molekülleri hücresel solunum ile parçalayarak enerjiyi açığa çıkarırlar. Bu enerjiyi elde edebilmek için ise beslenmek zorundadırlar.
- ✓ Karbonhidrat, yağ ve protein gibi kompleks organik moleküllerin enzim ve su aracılığı ile yapı birimlerine ayrışmasına **sindirim** denir.

Sindirim Çeşitleri

1. Besinleri parçalama şekillerine göre
2. Sindirimin gerçekleştiği yere göre

SİNDİRİM SİSTEMİ

1. Besinleri parçalama şekillerine göre

Mekanik Sindirim (Fiziksel Sindirim): Besinlerin fiziksel olarak küçük parçalara ayrılmasıdır. Mekanik sindirimde enzimler görev yapmaz.

Örnek: Dişlerle parçalama, kas hareketleri, safra

Kimyasal Sindirim: Besinlerin su ve enzimler yardımıyla monomerlerine kadar ayrışmasıdır.

2. Sindirimin gerçekleştiği yere göre

Hücre İçi Sindirim: Endositoz ile hücreye alınan besinlerin sitoplazmada besin kofulu içerisinde lizozom tarafından sindirilmesidir.

Hücre Dışı Sindirim: Hücre dışına gönderilen enzimlerle besinin hücre dışında sindirilmesidir.

İnsanda Sindirim Sistemi

✓ Sindirim sistemi organları: Ağız, yutak, yemek borusu, mide, bağırsaklar ve anüs

✓ Sindirime yardımcı organlar: Karaciğer, pankreas ve tükürük bezi olmak üzere üç şekilde incelenir.

SİNDİRİM SİSTEMİ

Sindirim Sistemi Organları

1) Ağız

✓ Dil, diş ve tükürük bezlerinin yardımı ile sindirimin başladığı organdır.

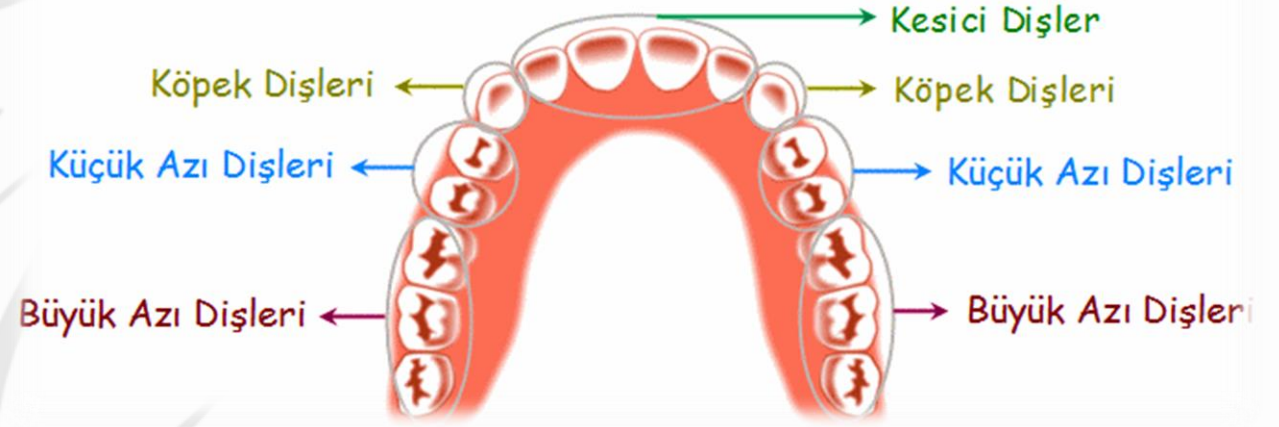
✓ Nötr pH'a sahiptir.

✓ Çiğneme ile fiziksel sindirim; tükürük ile kimyasal sindirim gerçekleştirilir. Dişler fiziksel

sindirimi, tükürük bezleri **karbonhidratın** kimyasal sindirimi gerçekleştirir. Sağlıklı yetişkin bir insanda kesici, köpek ve azı olmak üzere üç çeşit diş bulunur.

Çiğneme, uç beyinin kontrolünde başlayan daha sonra omurilik soğanı kontrolünde devam eden bir reflekstir.

✓ Kulak altı, dil altı ve çene altı olmak üzere üç çift tükürük bezi bulunur. Bu bez içinde mineral, mukus ve **amilaz** enzimi içeren tükürük sıvısı salgılar.

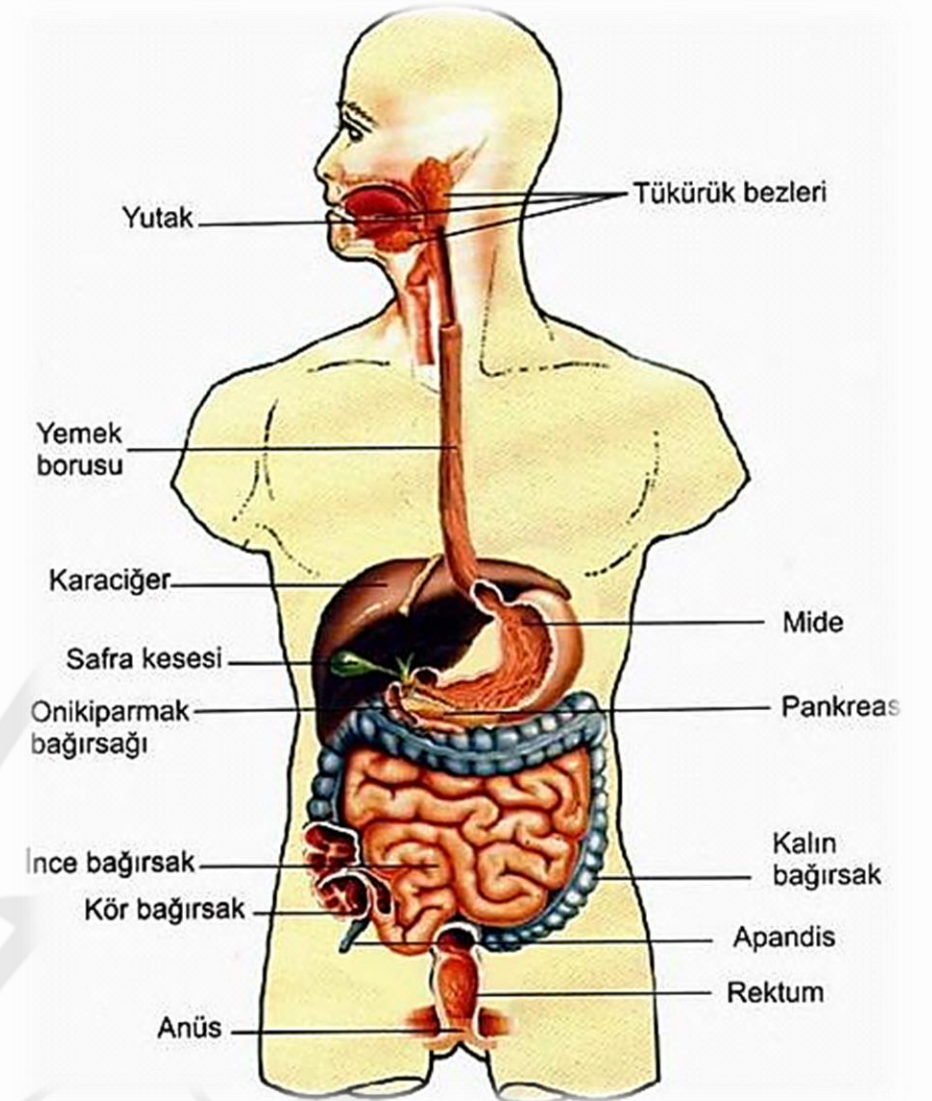
SİNDİRİM SİSTEMİ

2) Yutak (Farinks)

- ✓ Ağız ile yemek borusu arasında kalan kısımdır.
- ✓ Besinlerin yemek borusuna iletilmesini ve lokmanın yutulması sırasında soluk borusuna geçmesini önler.

3) Yemek Borusu (Özofagus)

- ✓ Yutaktan gelen besinleri ardışık kasılıp gevşeme hareketleri ile (peristaltik hareket) mideye ileten borudur.
- ✓ Fiziksel ya da kimyasal sindirim gerçekleşmez.
- ✓ Yemek borusunun ön kısmında bulunan çizgili kaslar yutma olayının kısmen kontrollü olmasını sağlar.
- ✓ Yemek borusundaki peristaltik hareketler mide yönünde değil de ağıza doğru olursa **kusma** meydana gelir.

SİNDİRİM SİSTEMİ

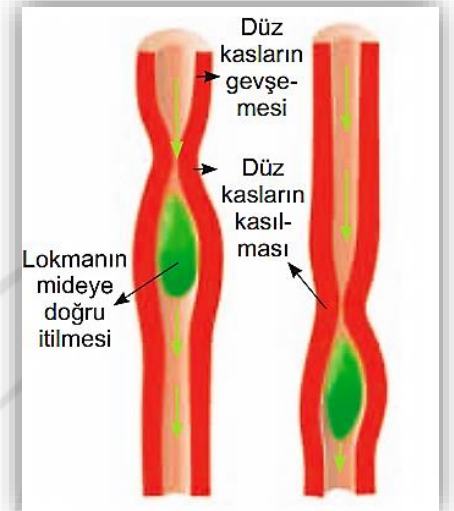
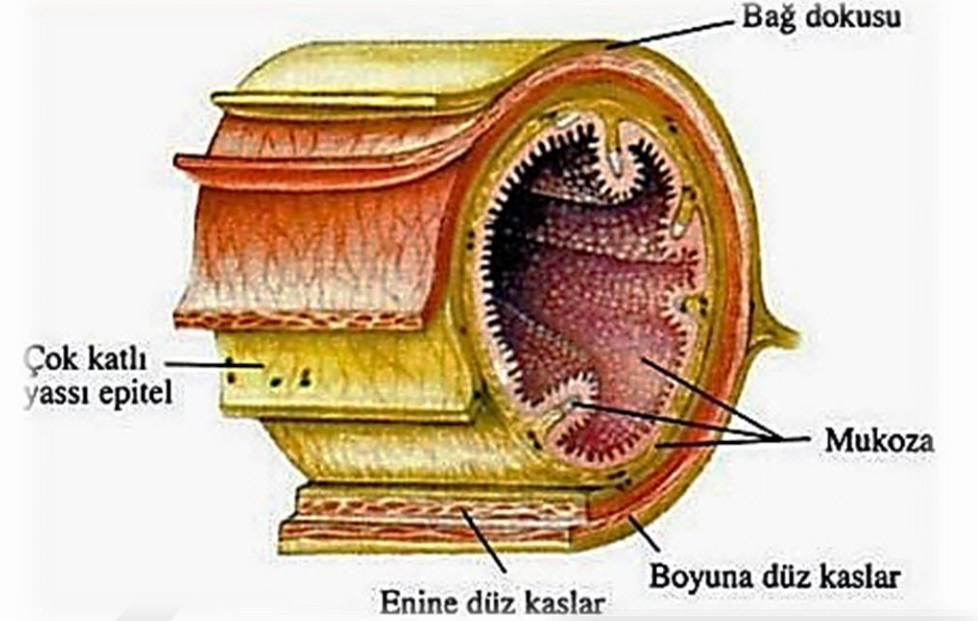
Sindirim Sisteminin Yapısı

- ✓ Sindirim sistemi yemek borusundan anüse kadar benzer bir yapıya sahiptir.
- ✓ İçten dışa doğru üç ana tabakadan meydana gelmiştir.

İç Tabaka: Besinlerin kanal boyunca hareketini kolaylaştıran mukus salgılayan epitel dokudur. Ayrıca, sindirim sistemini kendi salgılarından korur (Mukoza tabakası da denir).

Orta Tabaka: Düz kaslar bulunur.

Dış Tabaka: Bağ dokusu vardır. Bağ dokusunun üstünde **periton zarı** vardır. Ancak periton yemek borusunda yoktur.

SİNDİRİM SİSTEMİ

4) Mide

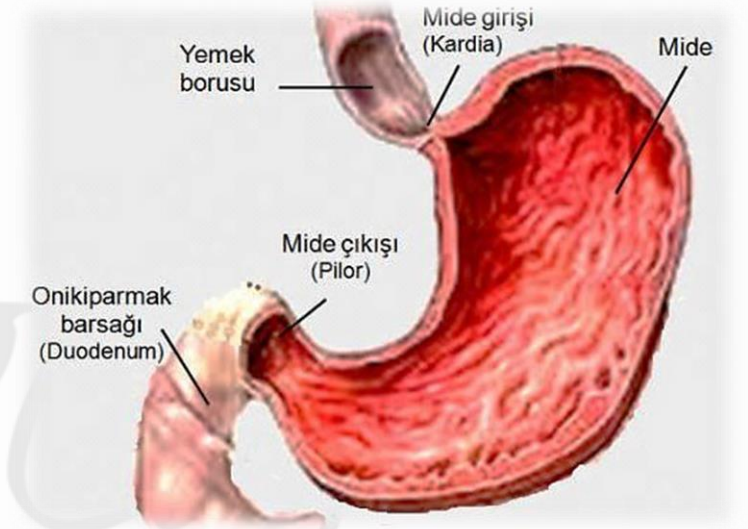
✓ Diyaframın hemen altında sol tarafta bulunan J şeklinde hem endokrin hem de ekzokrin bez özelliği olan organdır.

✓ Midenin yemek borusu ile bağlandığı yere **kardia (mide ağzı)**, ince bağırsak ile bağlandığı bölgeye **pilor (mide kapısı)** denir.

✓ Fiziksel ve kimyasal sindirim yapılır. Fiziksel sindirim orta tabakadaki kaslar sayesinde gerçekleşirken, kimyasal sindirim iç tabakadaki hücreler tarafından üretilen mide öz suyu sayesinde gerçekleşir.

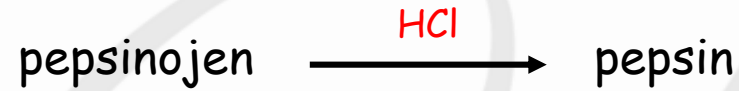
Sadece proteinlerin kimyasal sindirimi yapılır.

✓ Midedeki tüm olayları **vagus siniri** ve mide tarafından salgılanan **gastrin hormonu** düzenler.

SİNDİRİM SİSTEMİ

- ✓ Peristaltik hareketlerin mideye ulaşması durumunda kardias açılır. Daha sonra tekrar kapatılır böylece mide içeriğinin yemek borusuna kaçması önlenir.
- ✓ Besinler mide hareketleri ve mide öz suyu sayesinde bulamaç haline dönüştürülür. Buna **kimus** denir. Kimus, pilor kaslarının gevşemesiyle ince bağırsağa geçer.
- ✓ Mide öz suyu içerisinde **mukus, HCl, pepsinojen** bulunur.
- ✓ **HCl**: Pepsinojeni pepsin haline dönüştürür. Ayrıca, mide pH'ını düzenler. Mide pH'ı yaklaşık olarak 2 civarındadır.

SİNDİRİM SİSTEMİ

5) İnce Bağırsak

- ✓ Mide ile kalın bağırsak arasında bulunan hem endokrin hem ekzokrin bez özelliğindeki organdır.
- ✓ Üç kısımdan oluşur.

- 1) Duedonum (Onikiparmak bağırsağı)
- 2) Jejenum (Boş bağırsak)
- 3) İleum (Kıvrımlı bağırsak)

Duedonum (Onikiparmak Bağırsağı)

- ✓ Sindirimin en yoğun olduğu bölümdür.
- ✓ İnce bağırsak içerisinde kasların hareketi sonucu oluşan bazik özellikteki besin karışımına **kilus** denir.
- ✓ Kilusun bağırsak iç zarına temas etmesi duedonumdan kana **sekretin** ve **kolesistokinin** hormonu salgılanmasını sağlar. Bu salgılar, mide, karaciğer, safra kesesi ve pankreası uyarır.

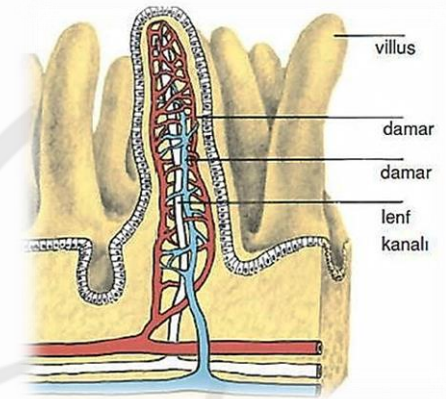
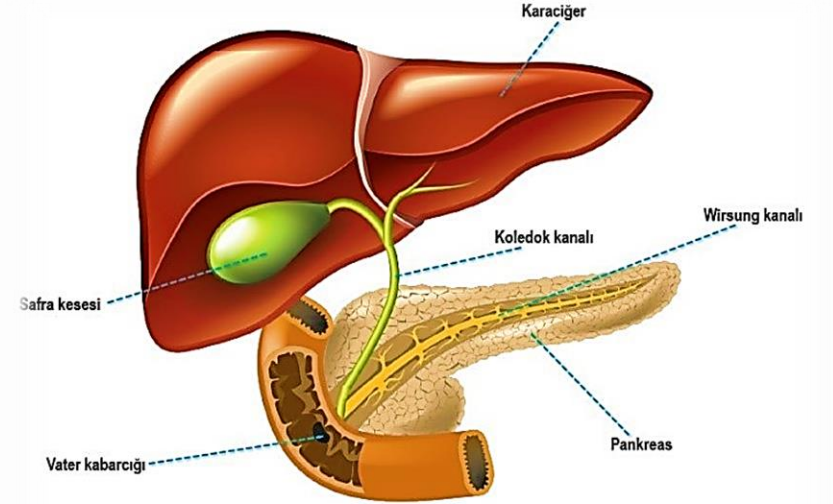

SİNDİRİM SİSTEMİ

✓ Safra, karaciğerden ve safra kesesinden **koledok kanalına**, pankreas enzimleri ise **wirsung kanalı** ile onikiparmak bağırsağına taşınır. Bu iki kanalda bağırsağa girmeden önce **vater kabarcığı** ile birleşip onikiparmak bağırsağına açılır.

Jejunum ve İleum

- ✓ Sindirim ve emilimin yapıldığı yerdir.
- ✓ İç yüzeyi emilim yüzeyini artıran **villuslar** ile kaplıdır.
- ✓ İç yüzeyindeki epitel dokudan bol miktarda sindirim enzimi salgılanır.
- ✓ Enterokinaz, peptidaz (erepsin) → **Protein**
- ✓ Sükraz, maltaz, laktaz ve dekstrinaz → **Karbonhidrat**
- ✓ Nükleaz → **DNA** ve **RNA** Sindirimi yapan enzimler bulunur.

SİNDİRİM SİSTEMİ

7) Kalın Bağırsak:

- ✓ İnce bağırsaktan farklı olarak iç yüzeyini örten epitel dokuda villus yoktur. Ayrıca sindirim enzimi üretimi de bulunmaz. Ancak daha fazla mukus üretimi vardır.
- ✓ Vitamin, su ve mineral emilimi gerçekleşir.
- ✓ B ve K vitamini sentezleyen mutualist bakteriler bulunur. Üretilen B ve K vitaminleri de emilir.
- ✓ İnce bağırsakla kalın bağırsağın birleştiği yere **kör bağırsak (çekum)** denir. İnsanda kör bağırsağın parmak şeklinde çıkıntı olan **apandis** bulunur. Buranın iltihaplanmasına **apandisit** denir.
- ✓ Kalın bağırsak **rektum** ile sonlanır. Rektumun vücut dışına açılan bölümüne **anüs** denir.